

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Sihto, Tiina

Title: Postfeminismin tyttäret

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Sukupuolentutkimuksen seura, 2018.

Rights: In Copyright

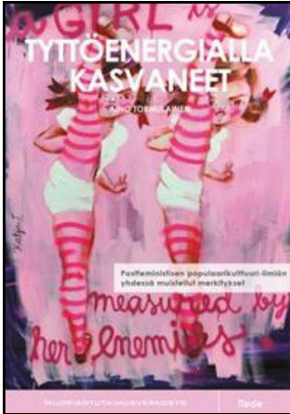
Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Sihto, T. (2018). Postfeminismin tyttäret. Sukupuolentutkimus, 31(4), 55-57.

POSTFEMINISMIN TYTTÄRET

Tiina Sihto

Aino Tormulainen (2017) *Tyttöenergiällä kasvaneet – Postfeministisen populaarikulttuuri-ilmion yhdessä muistellut merkitykset*. Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki. 308 s.

Aino Tormulaisen kulttuurintutkimuksen alan väitöskirjassa *Tyttöenergiällä kasvaneet – Postfeministisen populaarikulttuuri-ilmion yhdessä muistellut merkitykset* analysoidaan 90-luvun ja vuosituhannen vaihteen tyttöenergiailmiötä. Tormulaisen aineistona toimivat aikakauden populaarikulttuurituotteet (esimerkiksi tytöille suunnattujen lehtien vuosikerat) sekä nuorten naisten muodostamissa muisteluryhmissä tuotettu muistelupuhe siitä, millaisena he kokivat lapsuutensa ja nuoruutensa tyttöenergiailmiön. Muisteluryhmät kokoontuivat yhdestä kuuteen kertaan vuosien 2010–2012 välillä, jolloin 1980-luvulla syntyneet muistelijat olivat 22–31-vuotiaita. Muisteluryhmiä oli yhteensä kuusi, ja jokaisessa näistä oli viisi osallistujaa. Teoksen teoreettisena viitekehyksenä toimii erityisesti keskustelu postfeminismistä ja sen ilmentymistä tyttöenergian kylästämissä tyttökulttuurissa.

Kiinnitin huomiota Tormulaisen teokseen ensisijaisesti siksi, että olin itse iällisesti tyttöenergiailmiön otollisinta kohderyhmää. Teos on lukukokemuksena kaltaiselleni yhdensänkymmentäluvun

lapselle ja vuosituhannen vaihteen teinille voimakas nostalgiamatka. Lapsuudesta ja teini-ikästä tutut populaarikulttuuri-ilmiot, joista osa on ollut autuaasti painuneena muistin syvimpiin sopukoihin, palaavat teosta lukiessa mieleen niin hyvässä kuin pahassa. Teoksen lukeminen on tietyllä tavoin hyvin affektiivista, sillä 1990-luvun ja vuosituhanteen vaihteen sekä omien lapsuus- ja (esi)teinivuosien muistelu vie myös tuon ajan tunnemaisemaan: alkaa nolotuttaa ja vaivaannuttaa.

Kun tästä tunnemaisemasta pääsee yli, tyttöenergiailmiön merkitystä myös omille kasvuvuosille tulee teosta lukiessa punninneeksi uudelleen. Esimerkiksi omassa lapsuudessani runsaasti varioitujen Spice Girls -esitysten merkitystä aloin pohtia vasta Tormulaisen teosta lukiessa. Näissä esityksissä tytöt olivat lavalla omilla ehdoillaan samalla kun pojat ja opettajat istuivat yleisönä. Mahdollisuus olla tyttönä sekä katseiden kohteena että aktiivisena toimijana tuntui silloin itsestäänselvältä ja siltä, että ”näinhän asiat ovat aina olleet”, mutta jälkikäteen tarkasteltuna se ei tietenkään sitä ollut, eikä ole vielääkään. Viihdemaailmassa on yhä tyypillistä, että toimijan rooli on varattu pojille ja miehille, katsojan rooli puolestaan tytöille ja naisille. Esimerkiksi musiikkimedia Nuorgamin (2018) tekemän selvityksen mukaan kesällä 2018 järjestettyjen suurten kotimaisten musiikkifestivaalien esiintyjistä vain joka yhdeksäs oli nainen.

Erityisesti tyttöenergiasukupolveen kuuluville Tormulaisen teos tarjoaa siis mahdollisuuksia peilata omaa lapsuuttaan ja teini-ikänsä teoksen muistelijoiden kokemuksiin. Teoksen mielenkiintoisuus ei onneksi rajaudu pelkkään nostalgia-arvoon tai lukijan mahdollisuuteen kaivella omaa napaa. Eräs teoksen kiinnostavista huomioista itselleni oli se, miten Yhdysvalloista ja Britanniasta tulevasta *girl power* -ilmioista tuli Suomeen käännettynä tyttöenergiailmiö. Kuten Tormulainen toteaa, suomalaisen termin ”tyttöenergia” voi ajatella olevan vähemmän uhkaava ja poliittinen kuin alkuperäissan ”girl power”, jolle luontevin käännös olisi ollut tyttövoima tai -valta. Koska Suomessa tasa-arvon on jo pitkään ajateltu olevan ”valmis” ja sukupuolten välistä epätasa-arvoa kuvailevassa kielessä ollaan yleensä melko varovaisia, sanoille ”voima” tai ”valta” ei mahdollisesti ollut samanlaista tila(ust)ja kuin

maissa, joissa sukupuolten välisen epätasa-arvon ilmentymät ovat räikeämpiä. Toisaalta, kuten Tormulainen toteaa, epätasa-arvoa ilmenee yhä kaksikymmentä vuotta tyttöenergiakulttuurin suurimman suosion jälkeen niin paljon, että kenties tyttövoimalla tai -vallalla olisi ollut paikkansa myös suomalaisessa kontekstissa.

Myös tyttöenergiailmiön analysointi postfeminismin näkökulmasta sekä postfeminismin merkityksen pohdinta laajemminkin on teoksessa kiinnostavaa – mitä postfeminismi ylipäänsä on, millaisen muodon se on populaarikulttuurissa saanut ja miten se on tulkittavissa? Tormulaisen mukaan postfeminismi voidaan nähdä sekä feminismin takaiskuna ja hylkäämisenä että aikana feminismin voitokkaiden taisteluiden jälkeen. Onko postfeminismi ja postfeministiseksi tulkittava, yksilön voimaannuttamiseen keskittyvä tyttöenergia siis lopulta voimaannuttavaa vai alistavaa? Tähän kysymykseen teos ei tarjoa yksinkertaista vastausta. Tormulainen kuitenkin toteaa, että hänen näkemyksensä mukaan feminismi ei ole tyttöenergian myötä epäonnistunut vaan saanut uuden, postfeministisen muodon. Sinänsä onkin mielenkiintoista, ja ehkä myös postfeministisen eetoksen läpäisevyyttä kuvaavaa, että tyttöenergian yksilökeskeisyyden haastamista tai sen problematisointia ei näy muisteluryhmien puheessa. Tämän sijaan Tormulaisen haastateltavat korostavat, että tyttöenergian etäisyys feminismin poliittisuudesta on nimenomaan hyvä asia.

Teos on mielenkiintoinen ja tärkeä katsaus yhden (tyttö)sukupolven kokemuksiin ja niille annettuihin merkityksiin. Kuten Tormulainen toteaa, tyttöenergiailmiö on myös viimeisiä jaettuja sukupolven kytkettävissä olevia populaarikulttuuri-ilmiöitä ennen internetin ja sosiaalisen median aiheuttamaa populaarikulttuurin pirstaloitumista, ja siksi jo itsessään tärkeä tutkimusaihe. Teoksessa itseäni jäi eniten vaivaamaan aineiston välillä hätkähdyttävältä tuntuva yksinäisyys. Teoksen alkupuolella puhutaan tyttöyden kokemuksen tarkastelusta intersektionaalisesta näkökulmasta, mutta intersektionaalisuus tuntuu matkan varrella haihtuvan lähestulkoon näkymättömiin. Intersektionaalisesta näkökulmasta Tormulaisen aineisto on tietenkin myös haastava, sillä se koostuu valkoisista, keskiluokkaisista heteronaisista, joiden kokemukset

tyttöenergiasta sekä tavat sanallistaa näitä kokemuksia tuntuvat olevan keskenään hyvin samankaltaisia. Myös Tormulainen itse nostaa tämän kritiikin esille – kuten hän itse toteaa, aineiston naiset ovat voineet solahtaa tyttöenergiailmiön mukaan suhteellisen kitkattomasti, sillä he ovat edustaneet juuri niitä tyttöjä, joille ilmiö on ollut suunnattu. Sinänsä on myös luontevaa, että tyttöenergiailmiötä muistelevaan tulleet näyttävät suhtautuvan ilmiöön pääosin myönteisesti ja omaavan itse pääosin positiivisia muistoja tyttöenergiakulttuurista. Tästä syystä myös tyttöenergiailmiön ulosulkevuuuden käsittely jää ymmärrettävästi melko vähäiselle huomiolle, eikä täten myöskään tyttöenergiakulttuurin linkittymistä esimerkiksi kuluttamiseen tai kapeahkoihin ulkonäkönormeihin juurikaan tarkastella.

Teoksen luettuani jäinkin pitkäksi aikaa pohtimaan tyttöenergiakulttuurin mahdollisia ”pimeitä puolia” ja sitä, millainen naissukupolvi tyttöenergiasukupolven tytöistä on tullut. Tyttöenergialla kasvanut, nykyisten kolmekymppisten tohkeinen (Jokinen 2015), yksilökeskeisen postfeminismin keskellä varttunut naissukupolvi tuntuu laajalti omaksuneen ajatuksen siitä, että jokaisen tulisi hallita täydellisesti oma minä-projektinsa, johon kuuluvat, ainakin mielikuvien tasolla, loistava ura, huoliteltu ulkonäkö, sisustuslehdessä repäisty koti, laaja ystäväpiiri, upea seksielämä, tasa-arvoinen parisuhde ja kiintymysvanhemmuudella kasvatetut lapset. Internetin ja sosiaalisen median kehitys on myös mahdollistanut oman minä-projektin ympäri-vuorokautisen esittämisen tavoilla, jotka eivät vielä tyttöenergiailmiön kultavuosina olleet mahdollisia. Menestystarinoiden ja kauniiden Instagram-profiilien vastapainona todellisuus on kuitenkin usein epävarmaa, prekaaria ja uuvuttavaa. Kuten Jokinen (2015) toteaa, tohkeisuuden kääntöpuolella on lopulta tohkeisuudesta uupuminen.

Millainen on tyttöenergian kääntöpuoli? Miten populaarikulttuurista lapsina ammentamamme ihanteet heijastuvat tähän hetkeen – tai heijastuvatko mitenkään? Näistä teemoista kuulisi mielellään Tormulaiselta lisää pohdintaa tulevaisuudessa.

Tiina Sihto

KIRJALLISUUS

Jokinen, Eeva (2015) Tohkeisuus. Teoksessa Jokinen, Eeva & Venäläinen, Juhana (toim.) *Prekarisaatio ja Affekti*. Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimuskeskuseen julkaisuja, 31–52.

Nuorgam (2018) ”Tytöt ei soita kitaraa” – Nuorgam tutki, millä kesän 2018 festarilla esiintyy eniten naisoletettuja. <http://www.nrgm.fi/artikkelit/tytot-ei-soita-kitaraa-nuorgam-tutki-milla-kesan-2018-festarilla-esiintyy-eniten-naisoletettuja/> (luettu 4.1.2018).